

je pateikti dokumentai, iš esmės tokia tvarka yra taikoma Jungtinėje Karalystėje.

Tačiau mūsų argumentai nebuvo išgirsti ir tada rastas kompromisinis (taip, taip, Kolegos, suprantu, kad labai keistas) sprendimas, iš esmės tenkinantis abi puses. VSAFAS 12 buvo įvesta kilnojamosios kultūros vertybės sąvoka (tai atskira ilgalaikio materialiojo turto grupė), kuri apibūdinama taip: „vertybė, įrašyta į Kultūros vertybių registrą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka, nacionalinis publikuotų dokumentų archyvinis fondas, kurį siekiama išsaugoti kaip kultūros paveldą, bibliotekos fondas, apimantis senus, retus ir ypač vertingus spaudinius ir rankraščius, kitus senus vertingus dokumentus, ir muziejinė vertybė pagrindiniame ir pagalbiniame fonde, išskyrus biologinį turta“. Kilnojamosios kultūros vertybės yra apskaitomos kitaip nei kitas ilgalaikis turas. Pirmiausia, jos visos, nepriklausomai nuo naudojimo laiko ir įsigijimo ar pasigaminimo savikainos, yra laikomos ilgalaikiu materialiuoju turto (5 str.), kuriam kitaip skaičiuojamas nusidėvėjimas (42, 51 str.). Pagal dokumentą (62–63 str.): „Kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių ir kitų vertybių tikroji vertė nustatoma remiantis draudžiamąja verte, jei šie objektai ir vertybės yra apdrausti ilgalaikiu draudimu. Tuo atveju, jei kilnojamųjų, nekilnojamųjų kultūros vertybių ar kitų vertybių tikroji vertė negali būti patikimai įvertinta, jos apskaitoje registruojamos ir finansinėse ataskaitose rodomos taip (teikiant prioritetą pirmiau einančiam punktui): verte, kuri yra nustatoma remiantis to turto registrą tvarkančio subjekto atliekamo vertinimo duomenimis; įsigijimo savikaina, jei ji gali būti patikimai įvertinta; simboline vieno lito verte (jei įsigijimo savikaina yra lygi nuliui arba taip pat negali būti patikimai įvertinta)“. Taip pat (37 str.): „Kilnojamųjų kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo bei nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų išlaidos, kurios yra laikomos esminiu turto pagerinimu, apskaitoje registruojamos didinant šio ilgalaikio materialiojo turto vertę (registruojant atskirą (papildomą) ilgalaikio materialiojo turto vieneta)“. Teikdami finansines ataskaitas, muziejai aiškinamajame rašte taip pat turi nurodyti (76 str.) „paskutinę tikrosios vertės nustatymo datą; kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių ir kitų vertybių, kurių tikroji vertė buvo nustatyta remiantis draudžiamąja verte, balansinę vertę; kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių ir kitų vertybių, apskaitoje užregistruotų simboline vieno lito verte, bendrąją vertę“. Finansų ministerijos požiūriu į standartus galima paskaityti straipsnyje internete: <http://apskaitosreforma.lt/failai/VTA17_apskaitos%20reforma_36-39p.pdf>.

Norisi, kad muziejaininkai į visa tai žiūrėtų konstruktyviai. Iš tikrųjų, esamas standartas yra ir didelio mūsų darbo rezultatas. Turime eiti toliau. Paskutiniajame Muziejų tarybos posėdyje buvo nuspręsta sudaryti Kultūros ministerijos darbo grupę, kuri detalizuotų standarto taikymo Muziejų sektoriui galimybes. Internete paskelbtas ir „Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymo „Dėl finansų ministro 2008 m. gegužės 8 d. įsakymo Nr. 1K-174 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 12-ojo standarto patvirtinimo“ pakeitimo projektas“ <http://www.lrs.lt/pls/proj/dokpaieska.showdoc_l?p_id=12992&p_org=&p_fix=n&p_gov=>. Taigi pats laikas dirbti. ■

Lolitos Valuzienės nuotr.

Europos parkas įgyvendina Liubavo dvaro malūno atgaivinimo projektą

Lina KAROSIENĖ

Viešojo įstaiga Europos parkas įgyvendina projektą „Liubavo buvusio dvaro sodybos vandens malūno restauravimas ir pritaikymas kultūros ir viešosioms reikmėms“, jį finansuoja Islandija, Lichtenšteinas ir Norvegija pagal Europos ekonominės erdvės finansinį mechanizmą ir bendrai finansuoja Lietuvos Respublika.

EUROPOS PARKAS IS IMPLEMENTING THE PROJECT ON RESTORATION OF LIUBAVAS MANOR WATERMILL

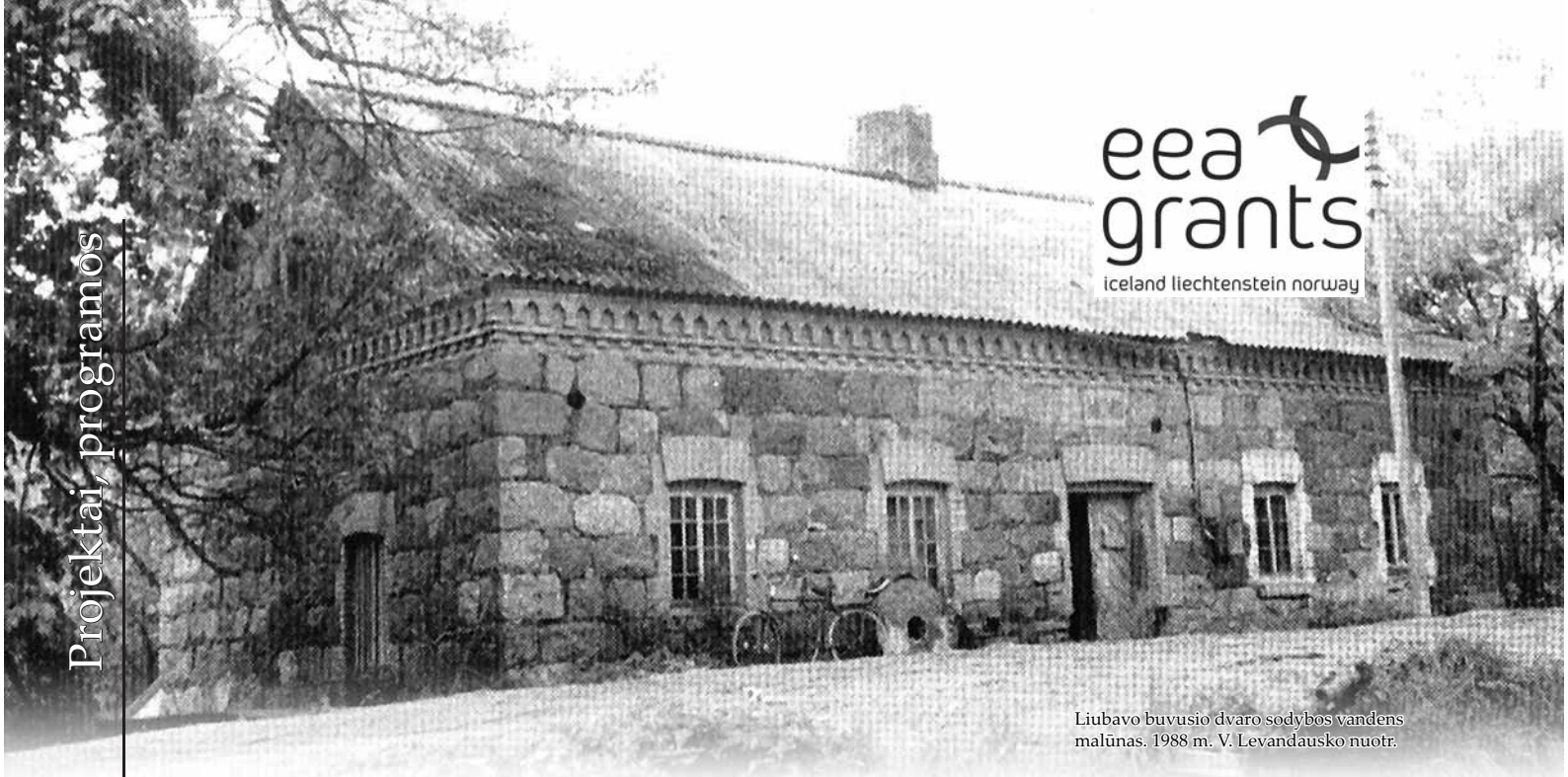
Lina KAROSIENĖ

Public institution Europos Parkas has started the implementation of the project of preservation of the valuable cultural heritage object in the district of Vilnius. The project „Restoration of Liubavas Manor Watermill and its Adaptation to Cultural and Public Needs“ is supported by a grant from Iceland, Liechtenstein and Norway through the EEA Financial Mechanism and co-financed from the Lithuanian Government budget.

The duration of the project is 18 months. Its main purpose is restoration of a former Liubavas Manor watermill and its adaptation to cultural and public needs. In order to preserve and reveal valuable properties of the object to the maximum extent, the mill will be used as a museum. It will enable to keep the building alive and to adapt it for cultural and public needs.

One of the expected results of the project is demonstration of the process of operation of the technical works of the mill after they are restored. An exposition revealing the history of the Liubavas Manor and its surroundings, propagating use of renewable energy sources will be created in the mill-museum.

The project manager, sculptor Gintaras Karosas emphasizes that the major advantage of this project is its complexity: a vanishing object of cultural heritage will be preserved, after its adaption for cultural needs it will become an authentic educational source for the society. “We hope that the wantonly forgotten Liubavas vicinity and the manor, which has been here for several centuries, will take an important place in the context of cultural heritage, therefore, we have a lot of work ahead of us trying to make the history speak to us”, the creator of Europos Parkas says.

Liubavo buvusio dvaro sodybos vandens malūnas. 1988 m. V. Levandausko nuotr.

Projektas, kurio trukmė – 18 mėnesių, skirtas išsaugoti vertingam kultūros paveldo objektui Vilniaus rajone. Pagrindinis projekto uždavinys – restauruoti ir pritaikyti muziejinei veiklai Liubavo buvusio dvaro sodybos vandens malūną.

Vandens malūno restauravimas yra pirmas buvusio Liubavo dvaro sodybos ansamblio atkūrimo etapas, jis paskatins tolesnę dvaro sodybos regeneraciją.

Liubavo vandens malūnas pasižymi aukštu statybos darbų meistriškumu ir naudotų medžiagų bei įrengimų kokybe. Siekiant maksimaliai išsaugoti ir atskleisti vertingas objekto savybes, malūne bus įkurtas muziejus. Tai leis palaikyti pastato gyvybingumą ir pritaikyti jį kultūrinėms ir viešosioms reikmėms.

Vienas iš laukiamų projekto rezultatų – restauravus techninę malūno įrangą, bus demonstruojamas jos veikimo procesas. Malūne-muziejuje bus sukurta ekspozicija, atskleisianti Liubavo dvaro ir jo apylinkių istoriją, propaguosianti atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą.

Malūno restauravimo ir pritaikymo statybos darbus atliks didelę patirtį paveldo tvarkybos srityje turinti V. Liutkevičiaus įmonė „Nivara“.

Liubavo dvaro malūnas-muziejus praturtins turistinį maršrutą, jungiantį Europos parką, Europos centrą ir Struvės geodezinio lanko punktą.

Projekto iniciatorius skulptorius Gintaras Karosas pabrėžia, kad didžiausias šio projekto privalumas – jo kompleksiskumas: bus išsaugotas nykstantis kultūros paveldo objektas, pritaikytas kultūros

poreikiams jis taps visuomenei autentišku edukaciniu šaltiniu.

Pradėti istoriniai tyrimai, kuriuos atlieka patyrusi istorikė Birutė Rūta Vitkauskienė, jau davė puikių rezultatų. Neabejotinai patvirtinta, kad seniausios žinios apie Liubavo (Liubovo) dvarą siekia XVI a. I pusę. Pasak Dr. Birutės Vitkauskienės:

„Iki XVI a. vidurio dvaras priklausė Lietuvos didiesiems kunigaikščiams, t. y. buvo valstybinis. 1544 m. dvarą pradėjo valdyti jaunuoju didžiuoju kunigaikščiu tapęs Žygimantas Augustas, jį paveldėjo iš savo tėvo didžiojo kunigaikščio Žygimanto Senojo. Lietuvos didieji kunigaikščiai šį dvarą valdė kaip žuvimi ir kitomis gamtos gėrybėmis, pvz., mediena, Vilniaus dvarą aprūpinančią valdą. Liubovui priklausė daug žuvingų Molėtų ežerų, upių, tvenkinių, o žuvis buvo vienas vertingiausių produktų tų laikų mityboje, ypač pasninkų metu. Be to, Liubovas garsėjo miškais ir vertingais miškų produktais“.

Pirmąsias žinias apie Liubovo dvarą kaip valdovo valdą teikia Žygimanto Augusto Vilniaus dvaro 1546 ir 1547 m. karališkosios sąskaitos Varšuvos Senujų aktų archyve.

Įrašas virš malūno durų „MCMII“, liudijantis malūno iš medinio į akmens mūro perstatymą 1902 metais. Europos parko archyvo nuotr.

Taip atrodo Liubavo buvusio dvaro sodybos vandens malūnas dabar. Europos parko archyvo nuotr.

Ištrauka apie karališkojo dvaro patirtas išlaidas Liubavo tvenkinių remontui:

„Pataisymas tvenkinio Liubove arba šliuzo (vandens nuleidimo įrenginio) ir bokšto remontas.

Kasėjams, kurie dirbo prie vandens nuleidimo įrenginio arba šliuzo (lenkiškai upust), nuo rugsėjo 6 dienos iki rugsėjo 11, išskyrus vieną šventinę dieną 5 dienas, būtent 10 kasėjų už 2 dienas ir 6 kasėjams už 2 dienas ir 8 kasėjams už 1 dieną sumokėta iš viso 0/40 kapos.

Kitiems kasėjams, kurie 8 stulpus iš tvenkinio ištraukė ir žemes (iškasė?), matavo rykštėmis, viso 0/24 kapos.

Trims dailidėms, kurie bokštus taisė ir vandens nuleidimą, nuo rugsėjo 6 iki 11 dienos už 5 dienas – iš viso 0/25 kapos.

Paprastiems darbininkams, kurie taisė pylimus (šlaitus) nuo spalio 17 iki 27 dienos už 6 dienas, įskaitant darbininkus, kurie poliuis kalė – viso 0/27/2 kapos.

Ir superintendentui 0/8 kapos.

Už 7 vežimėlius šiaudų sutvirtinti vandens nuleidimo įrenginį, įskaitant darbininkui, kuris atvežė krūmokšnių šakas už dieną ir arklį – 0/25/2 kapos.

Petrui grioviakasiui Bohemui, kuris instrumentus ir maistą tiems kasėjams parūpino už 1 dieną ir 2 arklius, įskaitant superintendentą – 0/14/4 kapos.

Viso išleista tvenkinio pataisymui Liubove 2 kapos 43 grašiai 8 pinigėliai“.

[Varšuva, Senųjų aktų archyvas, karališkosios sąskaitos nr. 140 (AGAD, ASK, RK 140, l. 185, 190 v - 191)].

Dr. Birutė Vitkauskienė nurodo, kad „Vilniaus vaivada ir LDK kancleris kunigaikštis Mikalojus Radvila Rudasis išsikeitė savo tėvonių paveldėtą dvarą Rokantiškes į Liubovą. Nėra žinomi to susikeitimo motyvai. Radvila Rudasis galėjo siekti įsigyti daugiau žemių pakeliui į Radvilų Dubingių pilį. Liubovas tam puikiai tiko, nes buvo labai patogioje vietoje, visai pakeliui. Tuo būdu Liubovas tapo privačiu dvaru“.

1577 metais Radvila pardavė Liubovą Kasparui Golejevskui. Daugiau kaip pusę amžiaus dvarą valdžiusi Golejevskių šeima jį pardavė Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės dvaro išdininkui Jonui Antanui Tiškevičiui.

Nors 1670 metais Tiškevičiai Liubovą pardavė Krišpinams Kiršenšteinams, jis ir vėl sugrįžo Tiškevičiams po 82 metų. Liubovo valdytojais buvo tokie garsūs šios giminės atstovai kaip Antanas Kazimieras, Vilniaus katedros kanauninkas ir Šv. Kazimiero koplyčios klebonas Mikalojus Tiškevičius, LDK referendorius Vincentas Tiškevičius. Dominyko Tiškevičiaus dukrai Kamilai Tiškevičiūtei ištekėjus už Rapolo Slizenio, nuo 1854 m. Liubavo dvarą valdė Slizenių šeimos atstovai. Beje, Rapolas Slizenis – gerai žinomas talentingas menininkas – skulptorius ir medalių kolekcininkas.

Kaip rodo šios giminės kilmės įrodymo arba legitimacijos proceso, pradėto XVIII a. pabaigoje – XIX a. pradžioje, dokumentai, Slizenių protėviai atvyko į Lietuvą iš Vengrijos. Jos atstovas vadinosi Andrius Ratsza Slizenis. Nemažai šios giminės atstovų minimi kaip užėmę svarbias pareigas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje. Šios šeimos herbas vadinasi „Świat“ („Pasaulis“) ir vaizduoja žemės rutulį su kryžiumi.

Būtent Slizeniai perstatė akmens mūro malūną iš medinio, kaip matyti iš įrašo virš malūno durų MCXII, 1902 metais.

„Tikimės, kad nepagrįstai užmiršta Liubavo vietovė ir keletą šimtmečių menantis dvaras užims svarbią vietą kultūros paveldo kontekste, tad laukia daug darbo bandant prakalbinti istoriją“, – sako projekto vadovas ir Europos parko kūrėjas Gintaras Karosas. ■

MOKSLAS • EKONOMIKA • SANGLAUDA

EUROPOS SĄJUNGA
EUROPOS SOCIALINIS FONDAS

Kuriame Lietuvos ateitį

Ateities muziejams – kompetentingi darbuotojai

Nors kažkada muziejai galėjo egzistuoti vien tam, kad egzistuotų, šiuo metu jie yra pilnai transformavęsi į visuomenei tarnaujančią instituciją. Ir muziejų vertę lemia ne jų geriausios kolekcijos, talentingas kolektyvas, puiki įranga ar didelės pajamos, bet pozityvi įtaka individams ir bendruomenėms, kurioms jie tarnauja. Muziejuose vyksta edukaciniai projektai, vis daugiau muziejų savo ekspozicijas pristato ir internetinėje erdvėje. Visa tai iš muziejūninkų reikalauja naujų gebėjimų ir žinių, kurių įgyti vien naudojant iš valstybės biudžeto skirtas lėšas yra neįmanoma.

SKILLED STAFF FOR MUSEUMS OF THE FUTURE

The Association of Lithuanian Museums has launched the new programme for improving the qualification of museum workers “Training of competencies and skills of museum workers of the 21st century: Stage II”. On 10 August 2009, a trilateral agreement of the Ministry of Social Security and Labour of Lithuania, European Social Fund Agency and the Association of Lithuanian Museums on financing and administration of the project “Training of competencies and skills of museum workers of the 21st century: Stage II” was signed.

The project of the value of over 2.3 million litas will be funded from the European Social Fund and the Lithuanian budget under the Measure “Perfection of human resources in the public sector” of Axis 1 “Qualitative occupation and social cover” of the Human Resources Development Operational Programme for 2007-2013. The primary objective of the project is education of major skills of the Lithuanian museum workers and raising their qualification with the view to enhance cultural and educational activities of museums in the society, better meet the needs of the Lithuanian and foreign museum visitors. 26 training programmes have been prepared under the project which cover three training fields: professional training in museum activities, professional training in management and administration, general teaching of foreign languages. The project to last two years will provide training to over 310 museum works from 15 museums.

Prepared by Rita Mikailienė